

CERKVENI GLASBENIK.

Organ Cecilijinega društva v Ljubljani.

Izhaja po enkrat na mesec in velja za celo leto z muzikalno prilogo vred 2 gold.,
za ude Cecilijinega društva in za cerkve ljubljanske škofije 1 gold. 50 kr.

Vredništvo in upravnništvo je v hiši „Katoliškega društva rokodelskih pomočnikov“,
Poljske ulice št. 10.

Mil. gospoda šentgalskega škofa Avgustina pastirski list o cerkveni glasbi.

(Konec.)

Ustvarila si je cerkev za svoje liturgične speve svoje lastne pevske načine, to je koral, ki se zove tudi gregorijansko petje, ker je je zlasti papež Gregorij Veliki posebno izobrazil in uredil. Pravilno izvršeni koral ima lastovito moč, z malimi sredstvi provzročiti velike učinke. Liturgične knjige hranijo le koral kot pravo petje mašnikovo in zborovo. Poleg njega pripuščajo se pa tudi dostojne figurovane skladbe, eno- in večglasne pesmi. Natančneje o tem predmetu povedalo se je župnikom in pevovodjem v posebnem razpisu. Tu navajam le nekatere točke, katere se morda na prvi pogled tu pa tam dozdevajo nenavadne.

Cerkev določuje, da se voda vsako nedeljo blagoslavlja in deli, in to pred veliko sv. mašo. „Pokropi me s hisopom, in očiščen bodem, operi me in bolj bel bodem kakor sneg.“ S temi besedami vrši se kropljenje, ki bodi nekako blagoslovljenje vernikov za službo Božjo, da se je udeležé s skesanim in čistim srcem. Le-to slovesno kropljenje, opominaj tudi vsako nedeljo vernika, kaj da cerkev uči o blagoslovljeni vodi in kako naj bi jo vsi zasebno v cerkvi in doma dobro in s koristjo rabili. Blagoslovljeno vodo rabimo, da obudimo kes in pobožnost, preženemo hudobne duhove, odvrčamo boleznin in druga zla. Raba blagoslovljene vode pa nima teh učinkov pri vsih, ampak le pri onih, ki jo rabijo z vero in pobožnostjo. Jako je obžalovati, da mnogi verniki po svoji lastni krivdi izgubljajo bogate duhovne dobrote, katere se jim ponujajo. Vsako nedeljo daj Vam „*asperges*“ priliko, da si ob kratkem izprašate vest gledé te točke ter pridete do dobrega sklepa.

Dalje ukazuje cerkev, da se pri veliki maši vsi liturgični spevi popolnem zvršujejo. Doslej so pri nas v premnogih cerkvah izpuščali *introitus*, *graduale*, *offertorium* in *communio*. To je bila zloraba brez prave pravice; in zato je Vaša dolžnost, da jo odstranite.

Da pa ti spevi službe Božje preveč ne zavlečejo, ni neogibno potrebno, da se vsi pojó, ampak smejo se nekateri, kadar je vzrok za-to, tudi le recitovati. Natančneje o tem povedalo se je že onim, katerim je prva skrb za to stvar.

Najbolj čudno utegne se dozdevati vernikom le-to, da bode mašnik v prihodnje molcé dajal blagoslov s presv. Rešnjim Telesom in sicer vselej le na konci sv. opravila. Tudi to cerkev določuje; dosedanja navada pa je bila nedostojna v več nego enem oziru. Kadar mašnik blagoslavlja, blagoslavlja kot namestnik Kristusov; če pa Kristus sam blagoslavlja, tedaj mašnik *nima* pri tem nič opraviti, kakor le molčati. In če cerkev blagoslov z Najsvetejšim nekako omejuje, stori to radi tega, ker ga smatra za veliko milost ter hoče, da tudi vernikom velja za veliko milost in ne postane vsakdanjost. Prav zato se tudi po deljenji sv. obhajila blagoslov deli le z roko.

Končati hočem z nekaterimi spodbudi: V prvi vrsti gré tu za to, da si umislíte potrebnih pevskih sredstev. Za skupno narodno petje imamo škofijsko pesmarico, katere enoglasna izdaja je jako razširjena in bode se še bolj; tako se nadejam. Oskrbeti potrebnih pripomočkov za zborna petje, je stvar cerkvenih oskrbnikov. Gledé na požrtvovalnost, kakoršna se v vsi škofiji nahaja za kinč hiše Božje, se v tem oziru ne bojim nobenih težav. Saj tù gré le za skromne troške, à za važno stvar.

Dalje velja tudi tù beseda: Črka mori; duh je, kateri oživlja! — Ukazi so črka; oni vzbujajo, toda vse je zavisno od dobre volje in duha, v katerem se izvršujejo. Želim in pričakujem, da bodo one osebe, katere so sposobne za zborna petje, pri njem tudi sodelovale. Vendar pa tega ne smejo storiti iz nečimernosti ali drugih posvetnih nagibov, ker tù gre za imenitno in sveto stvar, marveč iz odkritosrčnega namena, po svoji moči poveličevati Boga.

Pevske zборе in njih vodje opominjam na svarilo, s kojim so v starodavni cerkvi vsacega pevca vpeljali v službo njegovo: „Glej, da bodeš to, kar v srci veruješ, tudi z ustmi pel, in kar bodeš z ustmi pel, z dejanjem potrdil?“ Cerkev izročuje pevcem svoje svete pesmi, da oznanjujejo ž njimi slavo Božjo ter povzdigujejo vernike nad vidni svet, tje na svet skrivnosti. A tega ne zamore le edini glas; podpirati ga mora vera v srci in krepostno življenje. Le tedaj, ako petje izvira iz prsi od Boga navdihnenih, ako ga prešinja duh vere in pobožnosti: bode mu mogoče vzbujati ta čutila tudi v srcih vernikov. Le tedaj, kadar pevci kot bogaboječi kristjanje s svojim življenjem zunaj cerkve in zlasti s spoštljivim obnašanjem v cerkvi srenji lep vzgled dadó, more njihovo petje imeti svoj popolen, podbuden učinek.

Isto pa tudi velja o narodnem cerkvenem petji. Ne podbuja vsaka molitev, in slično tudi ne vsako petje. Tu veljajo slovečega kardinala besede: „Bog bolj gleda na to, kakó da živite, nego, kakó da požete. Oni poje za Boga, kateri za-nj živi.“ Zlasti narodno petje ne more zatajiti mišljenja pevcev, à njegova ginljiva sila ne tiči toliko v umetelnosti kakor v spoštljivosti in pohlevnosti, v zbranosti in pobožnosti, v vernem čutu pojoče množice.

Naše cerkve so jako različne gledé zunanje lepote in zato tudi vse človeka enako ne povzdignejo. Toda e n ures, ki zamore mnogo nadomestiti in brez

katerega je zunanja krasota celò najlepše hiše Božje brez vse vrednosti, more in mora imeti tudi najmanjša in najprostejša cerkev; in ima ga, ako se v nji spoštljivo in podbudno moli in poje. Potem bode tudi ondi služba Božja v resnici poveličevala Najvišjega in verniki bodo pri nji dobivali spodbudo duha, milost in blagoslov Božji.

Če pomislimo, da poveličujejo blaženi nebeščanje Boga z večnimi slavospevi, dozdeva se nam obhajanje službe Božje po naših cerkvah nekaka pripravljavna šola za le-to srečno prihodnost v nebeškem Jeruzalemu. *Gloria, Sanctus, Te Deum* so le predigre k temu večnemu preslavljenju v nebesih. Blagor vsim, kateri se v hiši Božji na zemlji tako obnašajo, s srcem in jezikom tako molijo in prepevajo, da bodo vrednimi spoznani, kedaj v nebesih pridružiti svoj glas slavljenju presvetega Boga, kateri živi in kraljuje vekomaj!

Mašni rezponzoriji.

(Dalje.)

Pač ni nič ložjega od rezponzorijev. Besede so tako priproste, jezik tako plemenit in vendar je pomen tako globokoumen in bogat, da more pevec vedno iz njega zajemati za duha in srce. Res da oni pevovodja nikdar ne bode mogel vplivati na um in srce svojih pevcev, kateremu obojega manjka, kateri ima um v persih srce pa v glavi.

Kako lepo se glasi „*Dominus vobiscum*“ mašnikov in kako krasno se ž njim ujema „*Et cum spiritu tuo*“ vernega ljudstva. Le en sam muzikaličeu ton je, na kateri se poje oboje, in vendar odmeva iz njega vsa polnost vsebine. Gospod, kateri je ustvaril nebo in zemljo, kateri je prišel na svet in mu prinesel pravi mir s tem, da ga je rešil hudičeve oblasti, oni mir, ki si ga je ravno pred „*Dominus vobiscum*“ s poljubom altarja izprosil: le-ta „Gospod z vami“ reče mašnik zbranemu ljudstvu delèc mu ž njim mir Kristusov, ljudstvo pa svesto si milosti, došle mu ravnokar po pozdravu mašnikovem, odgovori z iz dna srca izvirajočim „in s tvojim duhom“. Zedini se ljudstvo z mašnikom, da ž njim in po njem neskončno dobrotljivemu Bogu v kolekti daruje svoje ponižne prošnje; in ker vé, da samo nič ne premore in mašnik sam tudi ne, zato odgovori na odpeto kolekto „Amen“, „zgodí se“ po Kristusu Gospodu našem.

To je pomen teh dveh navidezno tako priprostih pesmic. A to mora pevovodja tudi vedeti in razumiti, mora se v ta pomen vtopiti, mora tako te in slično tudi druge rezponzorije svojim pevcem razložiti. Pevci je bode potem razumeli, njih petje bode prihajalo „iz dna srca“; z veseljem in ljubeznijo bodo izvrševali one pesmi, katere so prej prezirali, morda celo zaničevali, katerih popolna krasota pa se jim je zdaj pokazala. Prvi in najpotrebniši pogoj je s tem dosežen.

Drugi à enako važni zahtevak je ta, da pevec pobožno in verno srce saboj v cerkev prinese.

Če je že vsacega vernika sploh sveta dolžnost, posvetiti se in očistiti svoje srce, preden v cerkev stopi, da se udeleži skrivnostne daritve nove

zaveze, je to tim važnejše za pevca, čim tesnejše je ravno on po osebnem sodelovanji zvezan s to daritvijo. Ta dolžnost, da pevec čisto in pobožno srce saboj na kor prinese, je pa tudi radi tega tolike važnosti, ker je njegova naloga, pri slovesni službi Božji na duha vernikov tako vplivati, da se znebijo posvetnosti in postanejo zmožni vzvišenih čustev; kajti le tako prenovljeni postanejo deležni onih milosti, katere se s sv. križa neprenehoma stekajo v srca vernikov. Ni izmišljenica, če to izrečemo.

Cerkev dobro pozna moč, katero ima glasba do človeških src, in zato je tudi izmed vsih umetnosti edini glasbi dovolila pri sv. daritvi ono neposredno udeležbo, na katero je po vsi pravici ponosna. V glasbi pa je človeški glas v prvi vrsti sposoben izčarati one vtise v poslušalčevem srci. Noben instrument, — bodi še tako dober, dovršen in mehek, — nima mehkode in laskave nežnosti človeškega glasu. Ako bi se skušala in trudila vsa človeška spretnost, navzlic vsi umetelnosti bi ne mogla narediti tako izvrstnega godala, kakoršno je Stvarnik ustvaril v človeškem glasu. Mislimo si tedaj po eni strani le-to velikansko moč človeškega glasu, postavimo ji pa nasproti pevca, kateri more s svojim čudopolnim razumom vsa najtemnejša vprašanja razvozljati, ki pa nima trohice srca, kogar nič ne gane in ne gine, kateri v vsih okoliščinah ohrani kot kamen mrzli obraz in se na njegovem obličji nikdar ne opazi, kaj da se godi v njegovem srci. Vprašam: Kako more tak pevec v srcih poslušalcev kaj učiniti, česar sam popolnem nič nima? Vstopi se pred svoj pulpit, zproče svoje koralne responsorije, à tako, da vsaka beseda spričuje, kakor bi prihajala iz ust kamnitne sohe in ne z ustenj čutečega človeka.

A mislimo si tudi cerkvenega pevca, kateri ni brez čustev in srčnega ganjenja, kateremu pa ravno onega čustva manjka, ki je v cerkvi imeti mora t. j. srčne pobožnosti; — tak pevec nikakor ne more vplivati, kakor treba, na srca poslušalcev. Metafizično načelo je, da se vsaka popolnost učinka mora nahajati v vzroku, in da torej vzrok ne more dati, česar sam nima.

Pobožnega čustva pa, s kojim mora pevec v cerkev priti, se ne smé med službo Božjo in petjem otresti. Nasprotno, mora ga na vsak način ohraniti in netiti; česar pa ne stori oni, kateri si med službo Božjo, n. pr. kadar mašnik poje ali orglavec preludira, brezbrizno razgovarja, z rokama na hrbtu celo pri povzdigovanju svojemu Bogu dolžne mu spoštljivosti ne skazuje, ali v vsem obnašanji tako malomarnost kaže, da je nima para.

Tega tudi oni ne stori, kateri poje le zavoljo sebe, kateri se za Boga prav nič in za vernike le toliko briga, da ga občudujejo, kadar jim je pokazal gibčnost svojega grla in moč svojih pluč. Tak cerkveni pevec doseže pri vernikih k večemu to, da s hrbtom proti Najsvetejšemu obrnjeni strmeč zijajo na „umetnika“, kateri se je — češ: Glejte me, jaz sem! — tik korne ograje postavil, da bi njegov pogled vse razveseliti mogel. *)

*) G. pisatelj je tu naslikal z fotografično natančnostjo „umetniške“ prikazni na pevalskih večjih mest, katere se pa tudi javljajo po manjših krajih. Pevovodje naj bi jim za branili pristop na kor!

Naj pride tak pevec celò z najblažjimi čustvi v cerkev, na tak način se mu mora vsa pobožnost razkaditi; in potem naj bi še pel one „neslane“ koralne rezponzorije, naj bi družil svoj „umetniški“ glas z glasovi drugih pevskih „drvarjev“!

Cerkveni pevec kaži z vsem ponašanjem trupla in obraza da je pobožen, kaži, kaj se godi v njegovem srci; potem bode tudi s temi najprostejšimi spevi, s koralnimi rezponzorij, pobožnost vzbujal.

Tretji, neogibno potrební pogoj do lepega predavanja je: Pevec izgovarjaj lepo členovito latinske besede.

Če je dobro izgovarjanje že pri govorjeni besedi velikega pomena, kako potrebna je še le pri peti besedi. Saj je petje vzvišen govor, jezik višje vzmoži; kajti po petji dobi jezik najvišji izraz.

(Konec prih.)

D o p i s i.

V Štangi, 8. marca 1895. Čitatelji „Cerkvenega Glasbenika“ radi berejo — (tako vsaj jaz po sebi sodim) — sporočila o cerkveni glasbi in petji iz raznih krajev. Mene veseli vselej, kadar kaj čujem o napredku v cerkveni glasbi, a žalosten sem pa, če moram čuti, da so v mnogih krajih in ravno ondi — kjer bi bilo lahko bolje — še vedno tam, kjer so bili takrat, ko se pri nas ni še nič o cerkveni glasbi čulo, pisalo in učilo. Sramota takim! „Naprej“ je geslo našega časa. Te velja tudi za pravo cerkveno glasbo. Da se lepo goji cerkvena glasba, zato moramo ravno najbolj skrbeti duhovni vsi, vsak po svojej moči, potem pa orglaveci in učitelji. Le tako pridemo do svrha, to je, da se bo slišalo po božjih hišah povsod orglanje in petje, ki bo naša srca k Bogu povzdigovalo. Skrbimo vsi zato! Bog bo naše plačilo za trud. — Pri nas smo dospeli — hvala Bogu! tako daleč, da je vse orglanje in petje dostojno za cerkev. Kedar je peta maša, t. j. o velicih praznikih se petje na koru ujema natančno z liturgijo pri altari. Ne izpušča se nič, niti introit niti gradual ali offertorij ali communio. Introitus in communio se poje navadno koralno. Latinskih lepih in ne pretežkih maš imamo čez 20. Drugih pesmi in prilog tudi dosti. Cerkev je dala uže za muzikalije precej čez 100 glđ. Kako je pa drugje? —

Pevcev pa nimamo dosti. Imamo 4 dobre pevke in organist je dober tenorist. Ko bi imeli pevcev dosti, bili bi uže daleč prišli. Moških nam manjka. Ti niso tu stanovitni. Nehajo ųli odidejo drugam. — Kakošno je petje drugje v naši okolici, ne maram sporočati. Morda ne bi bilo ljubo komu. Ljudje nečejo naukov slišati. Vendar moram reči, da se zboljšuje petje in orglanje marsikje. V Litiiji je vse pravilno. V Šmartnem je gosp. Bartelj zvrsten orglavec in ima na izbír dobrih pevcev in pevk. Tudi v Kresnicah je uže dobro. Kako je drugje, naj bi sporočili drugi gospodje. Gotovo bo nas zanimala vsaka malenkost.

Pretečeni teden so pokopali v Prežganjem Mat. Jereba. Ranjki je bil tukaj organist 5 let, poprej pa na Prežganjem, na Polici in zadnjič na sv. Gori. On ni imel veliko šole v glasbi, a bil je nadarjen za orglanje in petje. Rad se je poprijel naukov in dobrih svetov. V Štangi je marljivo čital „Cerkveni Glasbenik“ in ako ni kaj umel, vprašal je g. župnika, s katerem se je o cerkveni glasbi rad in veliko pogovarjal. Čitavši, kako ima cerkvene petje in orglanje biti, dejal mi je nekoč: „Če je tako, kakor zdaj berem, bom prišel v pekel zarad okroglih, ki sem jih poprej delal v cerkvi.“ In glejte, nauki „Cerkv. Glasbenika“ in g. župnika so pripomogli, da je postal † Matevž dober orglavec. Nikoli ni več kake okrogle zaorglal in nedostojno zapel. V kratkem je veliko slabih razvad

pri orglanji opustil. In ko smo začeli dobivati nove poštene pesmi, se jih je začel hitro in z veseljem vaditi. Lotil se je zadnjič tudi celo latinskih maš, katere je tudi še dosti dobro izvajal. Imel je tudi otroke za cerkveno petje nadarjene in vnete. Pripravljen je bil ranjki za vsako delo. Rad je posebno v cerkvi stregel, čedil, snažil in pomagal cerkveniku kjer in kadar je bilo potreba, akoravno to ni bila njegova dolžnost tukaj. Naj mu tedaj izprosita sv. Anton in sv. Cecilija večni mir in pokoj v nebesih!

Iz Spodnje Štajarske. (Cerkveno petje v Lavantinski škofiji.) (Dalje.) Tudi sem občudoval „umetno“ harmoniziran „Pred stolom“ iz „Cerkv. orgl.“ pri veliki peti sv. maši; seveda iz „Cecilije“ bi ga ne znal pravilno igrati. Da potrdim svoje poročilo: kako malo nekateri „organisti“ znajo, priobčim tudi sledeče dogodbe. Prišel sem k organistu, kateri že opravlja ednako službo nad 40 let. Uljudno me je sprejel in mi takoj ponudil glasovir na razpolago. Šla sva v cerkev in si ogledala med drugim tudi orgle; dal sem mu igrati iz „Cecilije“ „Jezus male“. Menite, da ga je znal tako, kakor je postavljen? O, kaj še! Saj ni potreba. — V nekem trgu na Dolenjskem (blizu meje Kranjske) sem slučajno ravno na II. sv. opravilo naletel. Vsled velikega drenja sem se komaj preril na kor, da bi zamogel bolj natančno opazovati igranje in poslušati petje 3 žensk. Začudil sem se, ko sem zagledal na pultu vse polno prilepljenih pesem brez not. No, ta pa ima v glavi! Nisem se motil, kajti celo mašo je odpravil brez vsakega preludija iz not; sploh je igral že vse na pamet. Kaj ne da, velika učenosť? —, ako igra vedno samo eno in isto. Popoldne sem se podal k gospodu kaplanu, kateri je gorel za cerkveno glasbo. Razgovarjala sva se mnogo o cecilijanskem petji. Spoznal sem, da bi se dalo kaj storiti, ako bi ne bile ovire od višje strani. Po večjih krajih sem slišal „Pred Bogom“ peti à la valcer, Marijine pesmi à la polka itd., da celo „oberštajerski jodler“ se sliši kedaj vmes. Še mnogo ednakih vzgledov bi lahko naštel, kar pa ne bodem, ker bi prvič žalostil čitateljem spomin; da se še kaj takega sploh goditi zamore; sam sebi bi pa nejevoljo in srd nad spakadrijami vzbujal. Samo to rečem: da, ako bi bil v šoli kedaj kaj takega igral, bi me bili gotovo izključili. Vprašam Vas tedaj: kje je cerkvena glasba in petje, kje so pravila tridentinskega in drugih zborov, in, ako bi to vedel „odbor za izvrševanje in nadzorovanje cerkvenih obredov“ v Rimu, bi gotovo zapovedal glede na cerkveno petje marsikaj, kar bi ne ugajalo nekaternikom. Pa vendar se moremo zadovoljiti z mislijo, da ne vedó kaj delajo; da, ako bi vedeli — ali vsaj vedeti hoteli — kaj počenjajo, prepričan sem, da bi se eden za drugim skesali in molili — se na prsa trkajoč: mea culpa, mea maxima culpa!

2.) Kaj je krivo, da nam ni mogoče s cerkvenim petjem naprej? — je drugo vprašanje. Tukaj tiči glavni vzrok v tem, da ni pravega veselja, navdušenosti in najmanj pa — zmožnosti; če pa se zadnje kje znajdejo, se ne rabijo povsod v povzdigo cerkvenega petja, temuč v pohujšanje in v sramoto dobrim in za pravo petje unetim orglavcem bodisi ceciljancem ali nececiljancem. (Tukaj moram omeniti, da čeravno sem ceciljanec in učenec orglarske šole, vendar sem prijatelj z drugimi organisti, ki niso imeli prilike preskušnje v šoli dostati, pa se trudijo po svojih močeh vredni postati imena „orglavec“. So pa ceciljanci (učenci orgl. šole), ki le sami sebe povzdigujejo in s tem seveda prezirajo svoje sodruge in mislijo, da oni ničesar ne znajo, kar pa ne sme biti. Ako kdo dela za pravično eno in taisto stvar, mora ž njimi simpatizirati, ker s tem lahko stvari veliko koristi. Bodimo torej složni!) Veliko je gospodov duhovnikov in neduhovnikov, kateri govorijo tja v en dan — seveda nevedé, kaj je cerkveno petje — da je dobro, ako se v cerkvi lepo ubrano poje in spodobno orgla; ne pomislijo pa, kako se mora napeljevati k organizaciji cerkvenega petja. Prav malo je tukaj č. gg. duhovnikov, kateri bi segali v delokrog cerkvenega petja in se ne zmenijo, kakšno je petje na koru. Potem lahko zamrje duh pravega petja, namreč zloženega v smislu cerkvenih načel. Orglavec ima mogoče najboljšo voljo kaj storiti za zboljšanje cerkvenega petja, pa kaj si zamore pomagati, če ima nasprotnike v osebi, katera bi mu imela najbolj pomagati s tem, da bi ga gmotno podpirala in mu dajala potrebna navodila, ter ne puščala prestopati mej cerkvene glasbe.

Zgodi se pa večkrat ravno narobe, da se orglavcu reče „marš“ zaigrati, kar je že skrajna nesramnost od dotičnika, ki veleva bodisi da je duhovnik ali ne, in pa še grša je nesramnost od taisteга, ki kaj takega stori. (Dalje prih.)

Iz Češke. Dobro je pogodil „Cerkv. Glasb.“, da je prinesel pastirski list mil. gosp. šentgalskega škofa o cerkveni glasbi. Morda ustreže tudi moji želji, da priobči tu poslani odlomok iz pastirskega lista mil. g. škofa kraljevogradskega, Ed. Brynych-a o „Jednoti Cyrilski“. Glasi se: — — — „In ker Vam govorim o izrednih predmetih našega truda, ne morem Vam zamolčati onih družb, katere se brinijo pospeševati liturgično in narodno cerkveno petje. Vsakdo vé, da se je liturgično petje tekom časa tako pokvarilo, da so bile naše cerkve časih ne toliko svetišča Božja, kakor marveč posvetna gledališča; in kar je bilo začetkom postavljeno, da povzdiguje srca kvišku, to je zlorabila človeška napačnost in nevednost, da se napolnijo srca s posvetnim veseljem. — Trudite se torej, predragi, da boste sodelovali pri zboljšanju liturgičnega petja po tako zvanih cyrilskih družbah, katere naj se zedinijo z enako družbo, katere se je v našem stolnem mestu ustanovila v prosepah dostojnega cerkveno-koralnega petja. Ker je pa tudi narodu dovoljeno v domačem jeziku po naših cerkvah pesmi popevati v določenih zakonitih mejah, se nadejam, da bo v naši škofiji zopet oživele družbe literatov (kakor se imenujejo). Predragi! Stvar prevelike važnosti in prelepi predmet se vašemu trudu s temi besedami priporoča.“

„Na kateri drugi način so neki propovedniki protestantovskih zmot človeška srca si prisvajali, kakor s pesmimi, koje so opevale kužne dogme? In česa — da drugih sredstev ne omenim — so se posluževali možje preblazega spomina, kateri so skušali ljudstvo nazaj pripeljati v edini hlev Gospodov, kakor zlasti narodnega petja. In če so naši časi ne le slični časom protestantovske lažireformacije, marveč še slabši, ker hudobneži skušajo vso vero iztrgati iz človeških src; — če zlasti brezbriznost možkih obžalujemo, ali ni prav in potrebno, da se ravno možje in mladenči v cyrilskih in literatskih družbah zbirajo, ob nedeljah in praznikih k prepevanju Božje slave shajajo in tako zdrav lek proti malomarnosti dobivajo.“

„Da bi se pa verske družbe preveč ne množile, ni nobene ovire, da ne bi možke in mladenške družbe na kak način, ki je v pravilih določen, bile ob enem cyrilске in literatske zadruge.“ — — —

Da ta klic mil. škofa ne bode brez uspeha, marveč, da se merodajni glasbeni krogi nanj ozirajo takoj, priča „duhovni koncert“, ki ga je priredila v Kr. Gradci dne 9. sušca t. l. Cyrillská Jednota po nastopnem vspredu: Hymna Cyrillo-Methodějská od Křížkovského, 8 gl. „Ave Maria“ od Mendelsohna, 8 glasni „Crucifixus“ od Lotti-ja, „Halleluja“ od Händla, dve starohrvatske pesmi, gregorijanski „Salve Regina“ in nekatere koncertne točke za orgle. Zdravil!

Razne reči.

— Svetnik — skladatelj. Da je bil sv. Alfonz Liguorijan škof, izvrsten moralist, ustanovitelj kongregacije presv. Izveličarja, vé vsak čitatelj „Cerkv. Glasbenika“. Manje je znano, da je zlagal mnogo nabožnih pesem, katere so se do danes ohranile in se še v Italiji prepevajo. Neznano pa utegne biti, da je bil sv. škof tudi glasbeni skladatelj. Še le pred kratkem našli so v britiškem muzeji večjo skladbo, katero je naš svetnik lastnoročno popravil in katero njegov vrstnik in najstarejši biograf, Tannoja, omenja. V življenjepisu se namreč bere: „Alfonz je bil tolik mojster v glasbi in poeziji, da je celo v starejši dobi svojega življenja prav čudovito skladal. Med njegovimi glasbenimi deli nahaja se dvospev med dušo in trpečim Izveličarjem, ki ga je dal od večših glasbenikov ob času med krščanskem naukom in večerno pridigo izvesti, ko je v Neapolu v veliki cerkvi „S. Trinitá dei pellegrini“ vodil sv. duhovne vaje.“ — Ta najdeni dvospev, kojemu je naslov: „Duetti fra l' Anima e Jesu Christo con Violino del Rmo. Pre. B. Alfonso di Liguori Rettore maggiore del SSmo. Redentore. A. 1760.“, je dal preč. g. P. Heidenreich C. SS. R. ravnokar natisniti ter mu pridal predgovor. Dobiva se pri trgovcu

z muzikalijami C. Hofbauer na Dunaji I. Kärntnerstrasse 34. — Izdajatelju gré za to delo prisrčna hvala, ne le radi veselja, da je nam podaril skladbo, ki je sad uma in srca častitega svetnika, marveč tudi, ker je glasbeno umetnost obogatil s komadom, ki (kakor pravi biograf) „zadostaje vsem zahtevam kritike“ in bi tudi danes še uničila ugoden vtisek. Kdor proučuje to skladbo, bohe rad pritržil izdajatelju, da se je sv. Alfonz v šoli od imenitnega mojstra skladati učil, ter da je zlasti Alessandro Scarlatti, „če tudi ni svetnika dalje izobrazeval, vendar močno vplival na njegovo glasbeno izoliko.“

— Z novim letom prišla je pri F. Pustetu v Regensburgu na svitlo pripočila vredna knjiga: „Kirchenmusikalisches Jahrbuch“ za l. 1895, izdal Dr. Fr. X. Haberl. Cena 2 marki. Vsebina: Responsoria chori ad cantum Passionis D. N. J. Ch. in Dom. Palmarum et in Feria V. in Parasceve IV. vocum auct. Fr. Suriano. — Predgovor. Cerkvenglasbena letna kronika 1893, 1894. (Walter); Glasbeni pouk Ugolina Orvietskega (Kornmüller) z bibliografičnimi podatki o njem (Haberl); knezi glasbene umetnosti (P. Schmid); arhivalčni izpiski o vojvodski dvorni kapeli v Monakovem (Walter); Ivan Büchner 1488—1540 (de Werra); življenje in dela Fr. Suriano (Haberl); italijansk „Stabat mater“ (Wagner); Rimski dekret z dne 7. julija 1894 o oficijelnih koralnih knjigah; „Tako se boré proti nam!“ končna beseda St. Leopoldsblatt-u in dr. A. Schnercher-u (Krutschek); Občni zbor splošnega Cecil. društva l. 1894 v Regensburgu (Dirven); sporočila in naznanila. — „Vzemi in beri!“

— V Ratisboni obhajali so od 23.—31. oktobra l. l. 900letnico na čast sv. Volbenka (Wolfgang) škofa ratisbonskega († 31. oktobra 994) in to jako slovesno, kajti udeleževalo se je razen domačega še 9 drugih prevz. škofov (iz Prage, Solnograda, Monakovega, Bamberga, Eichstätt, Linca, Pasave, Trevirov in Würzburga). Skozi 8 dni je bila slovesna sv. maša in zvečer litanije z blagoslovom v stolnici, prvi in zadnji dan pri sv. Emeranu, kjer počiva sv. škof. Pevci so se neki še boljše držali, nego pri obudovanih produkcijah dne 8. in 9. avgusta. Zbor stolniški, št. Emeranski in „Stare kapele“ peli so menjaje se 3 Palestrinine maše, Orlandovo „Qual Sonna“, 2 Hallerjeve; eno P. Griesbacherjevo in eno Mittererjevo — vse tako živo, krepko in umetno, da so vsi škofe izrekli ne le pohvalo, ampak tudi svoje prepričanje, da se taka cerkvena glasba in tako izvrševanje popolnem ujema z liturgičnimi čini.

— Glasbena knjigarna akademije sv. Cecilije v Rimu je prišla do dragocenih del in rokopisov deloma z nakupom borgeziške zbirke, deloma po darilih vlade (1500 številik).

— V Severni Ameriki je zdaj 355.413 (1) tovarn za glasbilno obrtnost, ki dajejo delo 4,712 622 (1) delavcem. — (Mesto klicaja bilo bi boljše postaviti vprašaj.)

Oglasnik.

Alleluja! Velikonočni napevi za mešan zbor (4 velikonočne pesmi, Regina coeli in Te Deum), zložil Ign. Hladnik, op. 22. Založil skladatelj. Cena avtografovani partituri 60 kr. — Necerkveni niso te napevi; marsikaj je dobrega v njih; toda izvzemši „Regina coeli“, ki ima najboljšo obliko izmed vseh teh komadov, ni nikjer popolne tvarine. Mislimo si, da je slikar naredil podobo, pri kateri je sicer vsak posamezni del telesa lep, a skupne slike vendar ne moremo lepe imenovati, ker se pogreša simetrija med raznimi deli; ali, da je stavbar sezidal hišo na več nadstropij in vsako nadstropje v drugem zlogu. Tudi pri zlaganji pesem se mora paziti na to, da ima melodija, harmonija in modulacija svojo estetično simetrijo, da postane, če tudi priprosta, vendar vzorna. Lajnikom bi nič ne koristilo, da natančno presodimo posamezne točke; veččaki pa sami čutijo, kako in kaj. Vprašamo le: Kakšna razkosana mozajka, kakšno muziciranje sploh je ta „Te Deum“ ali „Slavospev Zveličarju?“ — To je naša zadnja beseda gledé na take skladbe gospoda Hladnika, kateremu kot glasbeno nadarjenemu bivšemu učencu naše orglarske šole svetujemo, da počasnejše sklada in temeljitejše premišljuje, preden razpošlje opus za opusom med svet. Dober skladatelj čedalje bolje zлага; a g. Hladnik je v prejšnjih letih bolje zlagal, nego zdaj. — Sicer nimamo nič proti temu, da se te najnovejše pesmi njegove v cerkvi pojó, saj smo rekli, da niso necerkvene; vendar pa zahtevamo s stališča glasbene umetnosti — boljših skladb.

Današnjemu listu pridana je 3. štev. prilog.

Odgovorni vrednik lista Janez Gujezda. — Odgovorni vrednik glasb. priloge Anton Foerster. Zalaga Cecilijino društvo. — Tiska R. Milic.